

NEMİME

(النَمِيمَة)

Bozgunculuk amacıyla insanlar arasında söz taşıma, dedikodu yapma ve ikiyüzlülük anlamında ahlâk terimi.

Sözlükte “fısıltı halinde konuşmak, birinin sözünü yalan katarak nakletmek” anlamındaki **nemm** kökünden türeyen **nemîme** kelimesi “insanlar arasında kötülük, düşmanlık ve bozgunculuk maksadıyla söz taşıma, kovuculuk yapma, gammazlık” demektir. Sözlüklerde **nemîm** de aynı şekilde açıklanır (Râgıb el-İsfahânî, *el-Müfredât*, “nemm” md.; *Lisânü'l-Arab*, “nemm” md.; *Tâcü'l-Arûs*, “nemm” md.). Mâverdi **nemîmeyi**, “gıybet sayılan kötü sözlere çirkin unsurlar katarak bunları insanları birbirine düşman edecek tarzda anlatma” diye tanımlamaktadır (*Edebü'd-dünyâ ve'd-dîn*, s. 259). Söz taşıyıp bozgunculuk yapmayı huy edinenlere **nemmâm** denir. Hadislerde **zü'l-vecheyn** (ikiyüzlü) tabiri de **nemmâma** yakın bir mânâda geçmektedir (Wensinck, *el-Mu'cem*, “vech” md.).

Kur'an-ı Kerim'de **nemîm** kelimesi, Hz. Peygamber'e haksız isnatlarda bulunup onun getirdiği ilâhî gerçekleri yalanlamaya kalkışan Mekkeli putperest lider tipinin bozguncu karakterini anlatan âyetlerde “yerli yersiz and içen, doğruyu yanlıştan ayırmaktan âciz, kusur arayıp imalı konuşan, süreklî laf taşıyan, iyiliği hep engelleyen, saldırgan, çok günahkâr, huysuz ve haşın, hoyrat ve şerir” meâlindeki ifadeler içinde geçmektedir (el-Kalem 68/11; krş. Şevkânî, V, 309-310). Bazı hadis mecmualarında **nemîme** konusunun ayrı başlıklar altında ele alındığı görülmektedir.

Ahlâk kitaplarında **nemîme** genellikle bir kimsenin aleyhindeki incitici, küçük düşürücü söz ve davranışlar için kullanılan gıybetle birlikte geçmektedir (meselâ bk. Râgıb el-İsfahânî, *ez-Zerî'a ilâ mekârimi's-şerî'a*, s. 282-283; İbn Hazm, s. 43-44; İbn Abdülber, I, 397). Mâverdi, bir sözün içeriği doğru olsa bile anlatılması halinde kırıngılığa sebep olacaksa onu yaymanın yalan söylemek gibi haram olduğunu belirtmekte, gıybet, **nemîme** ve siâye (şer ve fesad için koşturma) denilen söz ve davranışları buna örnek olarak göstermektedir (*Edebü'd-dünyâ ve'd-dîn*, s. 257). Gazzâlî “dilini âfetleri”nden bahsederken gıybetten sonra **nemîmeye** yer vererek bir söz veya davranışın başkasına nakledilmesi halinde anlatılan şey gıyabında konuşu-

lanı, olayın anlatıldığı kişiyi veya başka birini huzursuz ediyorsa bunları başkalarına açıklamanın **nemîme** kapsamına girdiğini belirtir (*İhyâ*, III, 156-158). Söz konusu olayın gerçek veya yakıştıma olması, söz, yazı yahut ima yoluyla anlatılması bunu **nemîme** olmaktan çıkarmaz. Gazzâlî, bazı âyetlerden hareketle **nemmâmlara** karşı nasıl davranılması gerektiğini de belirtmektedir. Buna göre **nemmâmın** sözlerini onaylamamak, yaptığına yanlışlığını kendisine açıklayıp bundan menetmek, onu kınamak, aleyhinde konuştuğu kişi hakkında suizanda bulunup olayın peşine düşmekten ve duyduklarını başkalarına anlatmaktan sakınmak gerekir. Gazzâlî böyle durumlarla karşılaşan Selef âlimlerinin davranışlarından örnekler vermekte, insanlara kötülük edip toplumda bozgunculuk çıkarma peşinde koşanları yeren âyetle (eş-Şûrâ 42/42), “İnsanların en kötüsü insanlara zarar vermesinden korkulandır” meâlindeki hadisin (*el-Muva'tta*, “Hüsnü'l-huluk”, 4) **nemmâmları** da kapsadığını belirtmekte ve **nemmâmların** insanlara büyük zarar vereceğini söylemektedir (ayrıca bk. **GIYBET**).

BİBLİYOGRAFYA :

Râgıb el-İsfahânî, *el-Müfredât*, “nemm” md.; a.mlf., *ez-Zerî'a ilâ mekârimi's-şerî'a* (nşr. Ebü'l-Yezîd el-Acemî), Kahire 1405/1985, s. 282-283; İbnü'l-Esir, *en-Nihâye*, V, 126; *Lisânü'l-Arab*, “nemm” md.; *Tâcü'l-Arûs*, “nemm” md.; Wensinck, *el-Mu'cem*, “nemm”, “vech” md.leri; M. F. Abdülbâkî, *el-Mu'cem*, “nemm” md.; *el-Muva'tta*, “Hüsnü'l-huluk”, 4; *Müsned*, I, 225, 266, 437; IV, 227; V, 389, 391; VI, 459; Buhârî, “Edeb”, 49; Müslim, “İmân”, 168, “Birr”, 102; Ebû Dâvûd, “Tahâret”, 11; Tirmizî, “Birr”, 78, 79; Harâitî, *Mesâvî'l-ahlâk ve mezmûmühâ* (nşr. Mustafa b. Ebü'n-Nasr eş-Şelebî), Cidde 1412/1992, s. 113; Mâverdi, *Edebü'd-dünyâ ve'd-dîn*, Beyrut 1398/1978, s. 257-259; İbn Hazm, *el-Ahlâk ve's-siyer*, Beyrut 1405/1985, s. 43-44; İbn Abdülber, *Behcetü'l-mecâlis*, I, 397-407; Gazzâlî, *İhyâ*, III, 156-158; Fahrreddin er-Râzî, *Mefâtihu'l-gayb*, XXXI, 91-92; Kurtubî, *el-Câmi*, XVIII, 232; İbn Hacer, *Fethu'l-bârî* (Sa'd), XXII, 263; Şevkânî, *Fethu'l-kadîr*, Beyrut 1412/1991, V, 309-310.

MUSTAFA ÇAĞRICI

NEMİR b. KÂSIT
(Benî Nemir b. Kâsit)

(بنو نمر بن قاسط)

Rebia kabilesinin kollarından biri

(bk. **REBİA**).**NEMİRE MESCİDİ**(bk. **MESCİD-i NEMİRE**).**NEMİRİYYE**(bk. **NUSAYRİLİK**).**NEML SÜRESİ**

(سورة النمل)

Kur'an-ı Kerim'in yirmi yedinci süresi.

Mekke döneminde Şuarâ süresinden sonra nâzil olmuştur, doksan üç âyettir. Adını, Hz. Süleyman'ın ordusuna yol veren karıncayla ilgili kıssanın anlatıldığı 18. âyetten alır. Sûretü Süleyman olarak da anılır. Fâsılası “ م . ن . ن ” harfleridir. Kur'an'ın vahiy ürünü olduğunu belirtmekle başlayan sûrede ilâhî mesajın önceki tebliğcilerinden Hz. Mûsâ, Süleyman, Sâlih ve Lût'un mücadelelerinden örnekler verilmiş, ardından Allah'ın birliğinin delillerine ve âhiret hayatının önemine temas edilmiştir.

Sürenin muhtevasını bir girişten sonra iki bölüm halinde ele almak mümkündür. Mekke döneminin ikinci yarısında nâzil olduğu tahmin edilen sûre “tâ sîn” harfleriyle başlar, ardından, gelecek olan beyanların Kur'an'ın ve ilâhî kitabın âyetleri olduğu belirtilir. Bu âyetlerin inanan ve imanını namaz kılmak, zekât vermek (arınmak), büyük hesap gününün sorumluluğunu taşıdığını davranışlarıyla ortaya koymak suretiyle kanıtlayan kimseler için hidayet ve kurtuluş vesilesi olduğu zikredilir. Âhirete inananların dünyada derin bir gaflet içinde sıkıntılı bir hayat geçirdikleri, ölüm sonrası hayatta ise hüsrana mâruz kalamaları belirtir ve Hz. Peygamber'e hitap edilerek Kur'an âyetlerinin kendisine hakîm ve alîm olan Allah tarafından gönderildiği bildirilir (âyet: 1-6).

Peygamber kıssalarının yer aldığı birinci bölümde diğer sûrelerde ayrıntılı biçimde anlatılan Hz. Mûsâ'nın tebliğ hayatının bir kesiti verilir. Bu kısmın sonunda, Firavun ile taraftarlarına apaçık mucizeler gösterildiği ve onların iç dünyalarında bunların gerçekliğine tam kanaat getirdikleri halde sırf zulüm ve kibir yüzünden kabule yanaşmadıkları belirtilir. Arkasından hem Hicaz bölgesi Araplar'ının hem de onlarla temas halinde bulunan Ehl-i kitabın ortak kültüründe yer aldığı anlaşılan Hz. Süleyman'ın nübüvvet ve hükümdarlığı anlatılır. Onun kuş dilini bildiğinden, cinlere, insanlara ve kuşlara hükmettiğinden söz edilir. Sebe melikesi (Belkis) ile olan muhaberesi ve sonunda onun Süleyman'ın yanına gelerek hak dini benimsemesi anlatılır. Hz.